

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV [i.e. V]. Solvuntur alia objectio,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

perfectiorem vel non, sub opinione positum; ut rectè observavit Ildephonus Michaël, quaest. 12. art. 7. dubio unico.

§. IV.

Solvitur alia obiectio.

36. **O**bjicies ultimò: Ad comprehensionem non requiritur quòd modus cognitionis aut cognoscentis adæquet modum rei cognita, sed sufficit totum objectum cognosci, ita ut nulla ejus formalitas, nihilque in illo contentum eminenter, lateat cognoscentem: Ergo ruit præcipuum fundamentum nostræ conclusionis. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens probatur primò. Cùm nomen comprehensionis ex comprehensione corporea sit ad spiritualem translatum, id sufficit in cognitione, ut sit spiritualis comprehensio objecti, quòd sufficit in quantitate ut aliam quantitatem corporaliter comprehendat: Sed ut una quantitas corporaliter aliam comprehendat, non requiritur quòd ejus entitatem adæquet, sed sufficit quòd nihil talis quantitatis extra aliam reperiatur; auri enim sphaera v. g. perfectè potest à ferrea comprehendi, quamvis hæc ab illa in entitate excedatur: Ergo ad comprehensionem non requiritur quòd modus cognitionis aut cognoscentis adæquet modum rei cognita, sed sufficit totum objectum ita cognosci, ut nihil in illo formaliter vel eminenter contentum lateat cognoscentem.

37. Secundo, D. Thomas hic art. 8. & 3. p. quaest. 10. art. 1. ex cognitione omnium possibilium in Verbo, infert Deum fore comprehendendum: At si cognitio attingens omnia quæ in objecto formaliter & eminenter continentur, non adæquans tamen in entitate, vel modo, entitatem aut modum objecti, non esset illius comprehensio, illatio D. Thomæ non valeret: Ergo ad rei comprehensionem talis adæquatio non requiritur.

38. Tertio, Si requireretur talis adæquatio, sequeretur quòd Angelus superior non comprehenderet inferiorem, imò nec muscam, vel formicam, aut alias res sibi inferiores: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud, Sequela Majoris videtur manifesta: cognitio enim Angeli superioris non adæquat in entitate & perfectione Angelum inferiorem, nec muscam, aut formicam; eo quòd cognitio sit accidens & qualitas, hæc verò objecta sint entitates substantiales: accidentia verò quæcumque præcipuè, si sint ordinis naturalis, non adæquant perfectionem substantiarum, præsertim earum quæ completæ sunt, & subsistentes; & minus earum quæ spirituales sunt, ut est quilibet Angelus, quantumlibet inferior: Ergo si cognitio comprehensiva debeat in sua perfectione adæquare perfectionem objecti comprehensi, Angelus superior non comprehendet inferiorem, imò nec muscam, vel formicam.

39. Denique, Sententia probabilis est, quòd Angelus inferior superiorem comprehendit: At modus cognoscentis aut cognitionis Angeli inferioris, non adæquat modum cognoscibilitatis Angeli superioris, cùm Angelus inferior non adæquet superiorem in ratione immaterialitatis, ad quam sequitur cognoscibilitas: Ergo talis adæquatio ad comprehensionem non requiritur.

40. Huic argumento, quòd est præcipuum fundamentum adversæ sententiæ, respondeo negando Antecedens, & ad primam ejus probationem, nego Majorem: licet enim nomen comprehensionis, ex corporea ad spiritualem translatum fuerit, po-

A test tamèn ad intellectualem comprehensionem aliquid exigi, quòd non requiritur ad corpoream; ad hanc enim non exigitur quòd circumscriptio fiat ex vi ejusdem quantitatis, nec quòd ambientur extrinseca ad quæ res comprehensa dicit habitudinem; & tamen ad intelligibilem comprehensionem utrumque necessarium est, nempe quòd ex vi ejusdem cognitionis, omnia in objecto cognoscibilia attingantur, ut fatetur Varquez, cujus est hoc argumentum. Pariter ergo adæquatio in immaterialitate, seu in modo cognitionis, & objecti cognoscibilitate, exigi potest ad comprehensionem intellectualem, quamvis ad comprehensionem corpoream similis adæquatio non requiritur.

B Ad secundam nego Minorem, ut enim patebit ex infra dicendis, non stat cognitio omnium possibilium in essentia divina, ita ut essentia sit ratio ea cognoscendi, absque eo quòd illa cognoscatur, quantum cognoscibilis est. Unde ex cognitione omnium possibilium in essentia divina, tanquam in causa, ejus comprehensio rectè colligitur, si non à priori, saltem à posteriori.

C Ad tertiam nego sequelam Majoris, & ad ejus probationem dico, ad rationem comprehensionis non requiri adæquationem absolutam seu entitativam cognitionis cum objecto; ita quòd cognitio sit substantia, si objectum substantia est; alioquin nulla substantia, posset comprehendi ab aliquo intellectu creato, cùm omnis intellectus creatus, omnisque illius cognitio, accidentia sint, sed sufficere adæquationem in propria linea intellectuali & cognoscitiva; hoc est quòd tanta sit cognitio in ratione cognitionis, quantum fuerit objectum in ratione cognoscibilis; ita ut si objectum fuerit cognoscibile demonstrabiliter, cognitio sit demonstrativa; si fuerit cognoscibile modo infinito, cognitio sit infinita in ratione cognitionis: unde cùm cognitio quæ Angelus superior cognoscit inferiorem, vel muscam, aut formicam, tanta sit, imò & multo major in ratione cognitionis, quam sint objecta illa in ratione cognoscibilis, comprehensiva est, quamvis objecta illa entitativè & materialiter non adæquet: è contra verò, cùm visio beatifica cujusque creaturæ existentis, aut possibilis, talem adæquationem cum essentia divina, utpote infinitè cognoscibili, habere nequeat, implicat Deum à quacunque creatura existenti vel possibili comprehendendi.

D Addo cum Ildephono Michaële, proportionem & adæquationem requisitam ad comprehensionem objecti, debere pensari & attendi, penes ipsum intelligentem, & rem intellectam: v. g. inter ipsum Angelum & Hominem, vel Angelum superiorem & inferiorem; unde licet intellectio Angeli superioris, non adæquetur cum entitate Angeli inferioris; tamen quia hæc intellectio egreditur à subjecto & principio intellectivo æquali, vel superiori, Angelo inferiori, potest cognitio Angeli superioris comprehendere Angelum inferiorem; quia quamvis ipsa in sua entitate non adæquet objectum, adæquat tamen illud, ratione principij & radicis à qua egreditur.

E Hanc solutionem & doctrinam declarat & illustrat exemplò causæ efficientis principalis, quæ debet habere æqualem vel majorem perfectionem, quam effectus ab ipsa productus; & tamen actio quæ illum producit, utpote accidens, non adæquat perfectionem effectus, qui interdum est substantia; ut cùm homo generat alium hominem, vel cùm Sol producit aurum & gemmas in

visceribus terræ. Sicut ergo licet talis actio, ut-
pote accidens, secundum entitatem non adæ-
quet effectus illos, qui sunt entitates substan-
tiales; quia tamen per modum productionis,
quatenus hæc actio est reductio de potentia in
actum, & exercitium quoddam virtutis activæ,
æqualis, vel majoris perfectionis ac est effectus,
fit quod hæc actio habeat sufficientem propor-
tionem, ut causa principalis per illam producat
principaliter effectum; ad hoc enim attendenda
est perfectio principij à quo actio egreditur,
non verò entitas accidentalis ipsius actionis. Ita
similiter in præfenti, ut comprehendatur ali-
quod objectum, attendendum est ad virtutem
principij intelligentis à quo egreditur intelle-
ctio, & quod reductur ad actum per intellectu-
nem, & si ipsum est æquale vel superius res-
pectu objecti, intellectio ab ipso producta &
egressa, poterit esse comprehensio talis objecti,
etiam si actio sit accidens, & objectum substan-
tia. Sicut generatio, quamvis sit accidens, est
principalis productio substantialis effectus, quia
ipsa egreditur à causa principali, habente prin-
cipium & sufficientem virtutem in ordine ad il-
lum effectum.

44. Ad ultimam, datâ Majori, & admisâ pro nunc
opinionem illâ probabili, quam in Tractatu de
Angelis examinabimus, respondeo distinguen-
do Minorem: Modus cognoscens aut cognitio-
nis Angeli inferioris, non adæquat modum cog-
noscibilitatis Angeli superioris, quantum ad
rationem specificam immaterialitatis, concedo
Minorem. Quantum ad gradum genericum, nego
Minorem, & Consequentiam. Itaque jux-
ta probabilem illam sententiam, quæ docet An-
gelum inferiorem comprehendere superiorem,
ad comprehensionem sufficit adæquatio in im-
materialitate cognoscens cum re cognita, in
gradu generico immaterialitatis; quæ æqualitas
inter Angelum inferiorem & superiorem inveni-
tur, cum uterque physicam materiam excludat, in
qua exclusione gradus immaterialitatis angelicæ
cõsistit. Quod an verum sit, loco citato examina-
bitur. Licet tamen admittatur, non sequitur pos-
se posse Deum à creatura comprehendere; quia hæc
ad gradum divinæ immaterialitatis nequit per-
tingere, cum consistat in ratione actus puri, ex-
cludentis omnem potentialitatem; omnis verò
creatura potentialitatem includat.

§. VI.

Corollaria notatu digna.

45. EX dictis inferes primò, rectè D. Thomam
hic art. 8. colligere à posteriori, quod beati
divinam essentiam comprehenderent, si in ea
omnes creaturas possibles cognoscerent: licet
enim comprehensio non consistat essentialiter in
cognitione omnium effectuum, qui virtualiter
in causa continentur, sed in adæquatione po-
tentia cum objecto in immaterialitate, seu in eo
quod tanta sit cognitio in ratione cognitionis,
quantum fuerit objectum in ratione cognoscibi-
lis, ut supra ostensum est; tamen non stat cog-
nitio omnium in essentia divina, ita ut essentia sit
ratio ea cognoscendi, absque eo quod illa cog-
noscat, quantum cognoscibilis est, ac proinde
comprehendatur. Sicut non stat cognoscere in
principio omnes conclusiones virtualiter in illo
contentas, & illud non cognosci quantum cog-
noscibile est, etiam intensivè, ut rectè annotavit

Tom. I.

A Ferrariensis 3. contra Gent. cap. 56. & post illum
Suarez lib. 2. de attributis cap. 29. num. 13. Hinc
est quod apud SS. Patres, quos refert Petavius
lib. 7. Theologicorum dogmatum, cap. 3. nomen
comprehensionis frequentius explicari solet, per
hoc quod est cognoscere in causa omnia quæ in
illa virtualiter continentur, quàm per hoc quod
tanta sit cognitio in ratione cognitionis, quan-
tum est objectum in ratione cognoscibilis. Nulla
ergo (ut objicit Herice in Tractatu de scientia
Dei) est contrarietas in eo quod D. Thomas hic
art. 7. asserit requiri ad comprehensionem, quod
cognitio in perfectione adæquetur cum objecto,
seu tanta sit in ratione cognitionis, quantum est
objectum in ratione cognoscibilis; & tamen ar-
ticulo sequenti docet sequi comprehensionem
Dei ex cognitione omnium creaturarum possibi-
lium in essentia divina tanquam in causa; hæc
enim duo adco inter se connexa sunt, ut unum se-
quatur ex alio; subindeque nihil mirum quod D.
Thomas explicet comprehensionem aliquando
unò modò, aliquando aliò.

B Inferes secundò, Deum quatuor modis posse
dici incomprehensibilem: scilicet loco, tempore,
intelligentiâ, & amore. Loco, quia à nullo spa-
tio vel loco creato aut creabili circumscribi po-
test; sed ut ait Dionysius: *Omni magnitudini ex-
trinsecus superfunditur, & supra expanditur.*
C *omnem complectens locum, omnem excedens nume-
rum, omnem transiens infinitatem.* Tempore,
quia omnia excedit tempora, & ut loquitur idem
Sanctus, *est omnium ævum & tempus, ante dies,
ante ævum, ante tempus.* Cognitione, quia ut
suprà ostensum est, nullus intellectus creatus &
creabilis, potest ipsum cognoscere, quantum
cognoscibilis est. Denique amore, quia omnem
amorem excedit, ita ut nulla mens creata ipsum,
pro dignitate, aut beneficiorum quæ nobis con-
tulit multitudine, & magnitudine, amare possit.
Unde egregiè Bernardus: *Cum ei donavero quid-
quid sum, quidquid possum, nonne istud totum est,
sicut stella ad Solem, gutta ad fluvium, lapis ad
montem, granum ad acervum? Non habeo nisi minu-
ta duo, imò minutissima, corpus & animam, vel
potius unum minutum, voluntatem meam; &
non dabo illam ad voluntatem illius, qui tantus
tantillum tantis beneficiis prævenit, qui totum se
toto me comparavit?* Prima incomprehensibilitas
competit Deo, ratione immensitatis. Secunda,
ratione aternitatis. Tertia, ratione infinitatis, &
summæ immaterialitatis. Quarta demum, ra-
tione summæ bonitatis & pulchritudinis.

DISPUTATIO V.

De objecto visionis beatificæ.

CVM actus specificentur ab objectis, non
potest plenè & perfectè cognosci actus
beatificæ visionis, nisi exponantur obje-
cta quæ per illam attinguntur. Hæc autem dupli-
cis sunt generis: quædam enim sunt in Deo for-
maliter, ut essentia, attributa, & relationes;
alia solum eminenter, ut creaturæ possibles,
existentes, vel futuræ, de quibus in hac disputa-
tione agendum est, & breviter discutiendum, an
& quomodo, hæc objecta per visionem beatifi-
cam cognoscantur.

X ij